

Міністерство освіти
і науки України

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра приватного права

Білостоцький державний університет
(м. Білосток, Республіка Польща)

Відділення Білостоцького
університету у м. Вільнюс
(Литва)

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

Університет імені Матея Бела
в м. Банська Бистриця
(Словачія)

Університет «Ovidius» в м. Констанца
University in Constanta
(Румунія)

Люблінський католицький університет Іоана Павла II
(Республіка Польща)

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИВАТНОПРАВОВІ І ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

.....

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції

**24 листопада 2023 року
м. Чернівці**

Міністерство освіти і науки України

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИВАТНОГО ПРАВА
(М. ЧЕРНІВЦІ, УКРАЇНА)

БІЛОСТОЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(М. БІЛОСТОК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)

ВІДДІЛЕННЯ БІЛОСТОЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У М. ВІЛЬНІУС
(ЛИТВА)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(М. ХАРКІВ, УКРАЇНА)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАТЕЯ БЕЛА В М. БАНСЬКА БИСТРИЦЯ
(СЛОВАКІЯ)

УНІВЕРСИТЕТ «OVIDIUS» В М. КОНСТАНЦА
UNIVERSITY IN CONSTANTA
(РУМУНІЯ)

ЛЮБЛІНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІОАНА ПАВЛА ІІ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИВАТНОПРАВОВІ І ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

*Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
24 листопада 2023 року
м. Чернівці*

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 340:004](082)

П 685

Редакційна колегія:

Ніна Гетьманцева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Оксана Кіріяк, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (відповідальний секретар);

Андрій Бутирський, суддя господарського суду Чернівецької області, доктор юридичних наук, професор;

Анна Доліва-Клепацка, докторка юридичних наук, професорка кафедри європейського права Білостоцького державного університету;

Любіца Сакторова докторка юридичних наук, професорка університету імені Матея Бела в м. Банська Бистриця;

Єнтоні М. Д. Мерфі, асистент, професор університет «Ovidius» в м. Констанца;

Анджей Гербет, декан юридичного факультету, доктор права Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Роберт Табажевські, професор Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Олег Ярошенко, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Олена Середа, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Місчислава Зданович, докторка юридичних наук, професорка відділення Білостоцького університету у м. Вільнюс.

П 685 Правові виклики сучасності: законодавче реагування на геополітичні й історичні проблеми : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 24 листопада 2023 року) / [редкол.: Н. Д. Гетьманцева (голова), О. В. Кіріяк (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 360 с.

ISBN 978-966-423-826-4

До збірника увійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: вплив інформаційних технологій на приватноправові і публічно-правові відносини» (Чернівці, 24 листопада 2023 року).

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, що подано у рукописах.

Для науковців, аспірантів та студентів.

ISBN 978-966-423-826-4

УДК 340:004](082)

Організаційний комітет:

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИВАТНОГО ПРАВА
(М. ЧЕРНІВЦІ, УКРАЇНА)**

UNIwersytet
w Białymstoku

**БІЛОСТОЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(М. БІЛОСТОК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**ВІДДІЛЕННЯ БІЛОСТОЦЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ У М. ВІЛЬНЮС
(ЛИТВА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА
МУДРОГО
(М. ХАРКІВ, УКРАЇНА)**

**УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАТЕЯ БЕЛА В
М. БАНСЬКА БИСТРИЦЯ
(СЛОВАКІЯ)**

Universitatea OVIDIUS din Constanța

**УНІВЕРСИТЕТ «OVIDIUS» В М.
КОНСТАНЦА
UNIVERSITY IN CONSTANTA
(РУМУНІЯ)**

FACULTY OF LAW,
CANON LAW AND
ADMINISTRATION

**ЛЮБЛІНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІОАНА ПАВЛА ІІ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

ЗМІСТ

<i>Історія Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича</i>	4
Вітальне слово ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктора фізико-математичних наук, професора ПЕТРИШИНА Романа Івановича	8
Вітальне слово декана юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, професора, доктора юридичних наук ВДОВІЧЕНА Віталія Анатолійовича	8
Вітальне слово члена-кореспондента НАПрН України, проректора з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, професора, доктора юридичних наук ЯРОШЕНКА Олега Миколайовича	9
Вітальне слово завідувачки кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, професорки, докторки юридичних наук ГЕТЬМАНЦЕВОЇ Ніни Дмитрівни	10
Вітальне слово завідувачки кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, докторки юридичних наук, професорки СЕРЕДИ Олени Григорівни	10
Вітальне слово <i>dr hab. Elżbieta Kuźelewska</i> , prof. UwB Vice-Dean for Science Faculty of Law, University of Białystok.....	11
Вітальне слово <i>prof. UwB dr hab. Jerzy Halicki</i> , Dean of the Branch of the University of Białystok in Vilnius.....	11
Вітальне слово <i>dr hab. Anna Doliwa-Klepcka</i> , prof. UwB The Head of the Institute of European Law Faculty of Law University of Białystok.....	12

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

HUTHAIFA ALBUSTANJI IoT Security: – Vulnerabilities and Solutions.....	21
ALQATAWNA AMMAR The Utilization of Artificial Intelligence in the Mediation System.....	23
OLEG YAROSHENKO Social Dialogue at the National and European Levels as a Factor in the Formation of a Common Social Policy.....	26
ANNA DOLIWA-KLEPCKA IT Systems for Fighting Crime and Protecting European Union Borders.....	31
MARIAN DURANA, JURAJ TAKÁČ, DANIELA GANDŽALOVÁ Selected Aspects of Electronic Delivery.....	33
NICOLA FORTUNATO, JOANNA RADWANOWICZ-WANCZEWSKA Remarks on Digitization as a Factor Leading to Changes in the Legal Regulations Regarding the Enforcement of Public Legal Obligations.....	34
GINA LIVIOARA GOGA Principles that Ensure Interoperability Between Authorities and Public Institutions or Private Entities for the Provision of Public Services in Romania.....	37
MARTA JAMIOŁKOWSKA Privacy and Data Economy: The European Union Approach to Navigating Legal Challenges in the Digital Age.....	38
OKSANA KIRIIAK THE Right to Digital Silence: Preserving Personal Privacy in the Digital Age.....	41

NATALIIA KLIETSOVA, ANDRII KLIETSOV Analysis of the Application on Practice of the Cabinet Ministers of Ukraine Resolution «On the Implementation of an Experimental Project on the Identification and/or Registration of Pet Animals» under Conditions of War and Digitalization: Legal and HR Management Aspects (November 3, 2023 No.1171)	43
PETER MÉSZÁROS, MAREK ŠVEC European and National Mimicry of Digital Platform Employment.....	47
OKSANA M. MYRONETS Human Rights in Times of the New World Order	50
OLIVER B. STEWARD The Impact of Artificial Intelligence (AI) on UK National Security: Challenges, Approaches, and Issues	52
MARTIN PÍRY Public Interest, Administrative-Legal Aspects	55
ALPER RAMAZAN Digitalization and Impact on European Business Law	56
ANDREA BARANCOVÁ, ĽUBICA SAKTOROVÁ Acquisition of the Ownership Right to Real Estate in the Slovak Republic in Relation to European Trends in Digitalization	58
JAN-URBAN SANDAL Family, Household Management and Innovation.....	60
KATARÍNA ŠEVCOVÁ Karl Friedrich Adler Exploring His Life Through Digitized Newspapers	62
Digitization of Civil Court Proceedings in the Slovak Republic	63
YANA SIMUTINA Risks of Excluding it Specialists from the Scope of Labour Law from the Perspective of Regulating Platform Work in Ukraine.....	74
IZABELA URBANIAK-MASTALERZ Czy Sztuczna Inteligencja Zastąpi Prawników?/ Will Artificial Intelligence Replace the Lawyers?.....	77
ПАНЕЛЬНІ ДИСКУСІЇ	
ОЛЬГА АВРАМОВА Правовий режим віртуальної житлової нерухомості	79
АНАТІУСЧУК ВІКТОРІА Ideology as a Basic Category of Labor Law	82
ВАСИЛЬ АНДРІЙВ, ТЕТЯНА ВАХОНЄВА Щодо посилення вимог до ролі керівників у підтриманні безпечних умов праці в державних органах	84
ІГОР БАБІН Історія становлення податку з власників собак та можливість його поновлення в системі місцевих податків і зборів України	87
ЮЛІЯ БЕЛУГА Міжнародно-правові стандарти соціального захисту дитини в умовах збройних конфліктів	90
БІЛОСКУРСЬКА О. В., ФЕДОРЧУК М. Д. Питання конституціоналізації цифрових прав людини	92
LAURA BZOVA Introduction of information and Communication Technologies in Public Services.....	95

ВОЛОДИМИР БУРАК	
Соціальний діалог: виклики в умовах запровадження і розвитку цифрових технологій і глобалізації ринку праці.....	97
АЛЬОНА БУРКА, МИКОЛА БОДНАРУК	
Електронний документообіг у трудових відносинах	99
СЕРГІЙ ВАВЖЕНЧУК	
Укладення колективного договору (угоди) в новелізованому трудовому законодавстві: краплина термінологічного трагізму	102
ЛЮДМИЛА ВАКАРЮК	
До питання про право працівника на «Відключення»	104
СЕРГІЙ ВАСИЛЬЄВ	
Процесуальний плюралізм та кіберпростір.....	107
ЛІДІЯ ВДОВІЧЕНА	
Синергія інформаційних технологій та нотаріальної діяльності: основи праворозуміння	109
ІРИНА ВСТУХОВА	
Нормування праці як ознака трудових правовідносин	112
СВІТЛАНА ВИШНОВЕЦЬКА	
Вплив інформаційних технологій на трудові відносини	116
РУСЛАНА ГАВРИЛЮК	
Пріоритетність публічних видатків перед доходами казни як принцип фінансового права	118
СЕРГІЙ ГАЛКЕВИЧ	
Чи може криптовалюта бути платіжним засобом в Україні?	121
ЛЮДМИЛА ГАРАЩЕНКО	
Цифровізація умов праці: етичні та правові аспекти	123
МАКСЫМ НЕТМАНТСЕВ	
Procedural Agreements in Civil Proceedings	127
ОЛЕКСАНДР ГЕТМАНЦЕВ	
Роль практики ЄСПЛ у забезпеченні стабілізації та підвищенні ефективності цивільного судочинства в Україні.....	129
НІНА ГЕТЬМАНЦЕВА, ВІТАЛІЙ ВДОВІЧЕН	
Вплив цифровізації на правове регулювання суспільних відносин у сфері найманої праці	132
MARIA HUDYMA-PIDVERBETSKA	
Rights of a Special Kind (SUI GENERIS) on Non-Original Computer-Generated Objects.....	136
МАРІЯ ДОЛИНСЬКА	
До питання запровадження в нотаріальну практику електронного нотаріального архіву	139
НАТАЛІЯ ІЛЬКІВ	
Герспективи цифровізації екологічних відносин.....	142
ОЛЕНА КОВАЛЕНКО	
Реалізація права на освіту та права на працю української молоді: правові виклики сучасності воєнного стану.....	145
ЛЮДМИЛА КОНДРАТ'ЄВА	
Законодавче врегулювання статусу «дитина війни».....	147
НАТАЛІЯ КОХАН	
Обов'язок роботодавця по забезпеченню безпечних і нешкідливих умов праці	150
СТЕПАН КРАВЧУК	
Вплив інформаційних ресурсів на формування злочинності неповнолітніх: проблемні аспекти та їх вирішення.....	152

ОЛЬГА КРАСНОГОЛОВА Організація роботи пенсійного фонду з використанням цифрових технологій та веб-систем.....	155
ОЛЬГА КУЧМА Вплив комп'ютеризації на відносини у сфері соціального забезпечення та трудового права	161
АНАСТАСІЯ ЛАБИК, ТЕТЯНА ГНАТЮК Правові аспекти надання згоди на посмертне донорство у країнах Європи.....	163
МИХАЙЛО ЛАРКІН Судово-психологічна експертиза підозрюваних при розслідуванні злочинів, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань): окремі питання	166
ЛІДІЯ НЕСТЕРЕНКО Медіація онлайн як спосіб врегулювання спорів між фізичними особами: переваги та недоліки.....	168
ОЛЕКСІЙ МАКАРЕНКОВ Ресурс цифрових технологій у антикорупційних вимогах міжнародного публічного права.....	171
ЯНА ОДОВІЧЕНА Трудовий контракт та гіг-контракт з резидентами Дія Сіті.....	174
ОЛЕГ ОРЛОВСЬКИЙ Сучасні виклики для галузі права соціального захисту	177
ТЕТІАНА OSADCHUK The Impact of Information Technologies on the Efficiency and Interest of Employees	180
ЛЮДМИЛА ОСТАФІЙЧУК Принцип розумності та розумний контракт у цивільному праві	183
АУРІКА ПАСКАР Вплив інформаційних технологій на реалізацію права на судовий захист.....	187
ПЕТРО ПАЦУРКІВСЬКИЙ Порівняльне дослідження природи базових мірил правовладдя	189
РОМАН ПОЖОДЖУК Міркування щодо вирішення окремих проблем вразливості споживачів.....	192
НАТАЛІЯ ПРОЦЬКІВ Вплив цифрових технологій на охорону авторського права	195
ОЛЕНА РИМ Цифрове звільнення: нереально, чи все ж можливо?	198
ЯРОСЛАВА СВІЧКАРЬОВА Саббатікал: досвід зарубіжних країн	201
ІРИНА СЕЛІВАНОВА Розвиток законодавчих підходів до цифрових трансформацій України.....	204
ОЛЕНА СЕРЕДА До питання використання штучного інтелекту в трудовому праві України.....	207
СВІТЛАНА СИНЧУК Правові питання цифрової трансформації соціальної сфери в Україні.....	210
ЛЮДМИЛА СІНЬОВА Псевдоволонтерство під час війни в соціальних мережах.....	212
ВІКТОРІЯ СЛУГОЦЬКА, ТЕТЯНА ЮЗЬКО Застосування інформаційних технологій у сфері управління екологічною безпекою	215
ОЛЕКСІЙ СОЛОВЙОВ Деякі питання правового регулювання професійного навчання працівників	218

ОКСАНА СТАСІВ	
Нормативні особливості працевлаштування молоді в Україні	221
СТЕБЕЛЄВ А. М.	
Гарантії права кожної людини на ефективний захист прав і свобод в аспекті побудови цілісної системи альтернативних способів вирішення публічно-правових спорів та конфліктів	224
ОЛЕНА ТИЩЕНКО	
Значення військового капеланства як виду діяльності в умовах війни в Україні	227
МАРІАНА ТОМА	
Впливу інформаційного простору мережі Internet на девіантну поведінку неповнолітніх....	231
ГАЛИНА ТРУНОВА	
До питання соціального захисту працівників цифрових платформ.....	234
НАТАЛІЯ ФЕДІНА, СОЛОМІЯ РИШКАНИЧ	
Правовий механізм захисту приватних прав людини і громадянина	237
ТЕТЯНА ХАБАРОВА	
Значення процесу діджиталізації в публічному управлінні	240
ГАЛІЯ ЧАНИШЕВА	
Щодо створення та функціонування органів соціального діалогу у сфері праці.....	242
СВІТЛАНА ЧЕРНОУС	
Примирні процедури як спосіб вирішення колективних трудових спорів	245
ТЕТЯНА ЮЗЬКО	
Міжнародні стандарти захисту прав людини в інформаційній сфері.....	248
АЛЛА ЮШКО	
Трудовий договір чи гіг-контракт – за чим перемога?.....	251

ПЕРША ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

ЮЛІЯ ГАВРИЛЮК	
Формування життєстійкості як пріоритетний напрям соціальної підтримки населення України.....	255
МИКОЛА ГЛУЩЕНКО	
Основоположні принципи та права у сфері праці у викликах поширення нестандартної зайнятості.....	258
ОЛЕГ ГОНЧАР	
Вплив соціальних мереж на процедуру добору суддів Конституційного Суду України	261
ОСТАП ДУТЧАК	
Ціннісні метаморфози давньогрецького полісного податкового права під час воєн.....	265
АНДРІЙ КАШИЦЬКИЙ	
Вплив інформаційних технологій на розвиток волонтерської діяльності	268
ІРИНА КІРЄЄВА	
Загальна характеристика принципів мобілізаційної підготовки та мобілізації.....	270
АНДРІЙ КУЗНЯК	
Варіативність надмірного формалізму в судочинстві.....	273
АНДРІЙ ПОЛЯНСЬКИЙ	
Деякі аспекти соціальних послуг інклюзивного працевлаштування осіб з інвалідністю	276
СЕРГІЙ СЛИЧКО	
Інформаційне забезпечення митних формальностей щодо товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях: міжнародний досвід.....	278

ОКСАНА СТАНШЕВСЬКА

Середовище праці в умовах цифровізації організаційних та виробничих процесів 280

МАР'ЯН СТЕЦЬКІВ

Щодо проблеми обмеження права на пенсійне забезпечення військовослужбовців та прирівняних до них осіб максимальним розміром 283

АНДРІЙ ШУМІЛОВ

Правові гарантії трудової діяльності професійних спортсменів..... 286

ПЕРШІ КРОКИ В НАУЦІ

ТЕТЯНА АВРАМЕНКО

Вплив воєнного стану на організацію трудових відносин..... 289

АНАСТАСІЯ АЛЕКСЄЄВА

Перспективи та межі використання штучного інтелекту в цивільному судочинстві України 291

ІВАННА ВОЛОДЬКО

Вплив штучного інтелекту на творчу діяльність..... 294

АНАСТАСІЯ ВОРОНА

Стратегія розвитку FinTech в Україні до 2025 року..... 296

АНАСТАСІЯ ГАЛАК

Віктимологічна характеристика жертв статевих злочинів 298

ІРИНА ДУДКА

Ризики укладення договорів онлайн 301

СВІТЛАНА ЗАХАРЧУК

Електронний суд, як засіб реалізації права на судовий захист в умовах воєнного стану 304

ДІАНА КАПРАВА

Право на повагу до людської гідності в контексті права соціального захисту 306

ОЛЕНА КРЕМЗЕЛЮК

Правове регулювання дистанційної праці в Україні 308

ЮЛІАННА КУЛИКОВЕЦЬ

Інститут гіг-контрактів: правова природа та умови укладання..... 312

АНАСТАСІЯ КУТНЯКОВА

Правові аспекти захисту інтелектуальної власності в інтернеті крізь призму особливостей е-комерції 315

ДАНА ЛУКІЯН

Правова природа договорів у сфері ІТ..... 318

ЯНА ЛУЦИК

Використання інформаційних технологій у процесі дистанційного розірвання шлюбу..... 320

ЮЛІЯ ЛУЧКІВ

Авторське право в епоху цифрових технологій..... 323

ЛУЇЗА МАРКОСЯН

Соціальні гарантії фрілансерів: прогрес трудових відносин в інформаційній економіці 326

ВАЛЕНТИНА ОКСЕНТІЙ

Роль інформаційної політики в умовах воєнного стану..... 328

АНДРІЙ ОРЛОВСЬКИЙ

Дискрицейні повноваження судів: властивості та межі..... 330

АННА ПАВЛЮК

Захист пресоціальних даних військовослужбовців 332

ЯРОСЛАВ ПОЛЬОВИЙ	
Цифрові технології в процесі усиновлення дітей в умовах воєнного стану	335
ІВАННА САЙКО	
Особливості трудового договору з нефіксованим робочим часом	338
МАРИНА САНЧУК	
Правова природа криптовалюти як об'єкту цивільно-правового регулювання	340
МАКСИМ СУХОВЕРСЬКИЙ	
Європейська модель недержавного пенсійного забезпечення	343
МАКСИМ ТИРША	
Цифровізація соціальної сфери	346
АРТЕМ ТИФАНЮК	
Соціально-правовий аспект захисту біженців в Україні.....	348
АЛІНА ТРУБЧАНИНОВА	
Особливості вибору систем оподаткування учасникам відносин у сфері електронної комерції	351
ШАРКО А. М.	
Захист дітей в умовах воєнного конфлікту в Україні	354
ОЛЕКСАНДР ШЕВЧУК	
Штучний інтелект у контексті цивільно-правового регулювання: проблемні аспекти та перспективи.....	356

Ніна Гетьманцева

докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри приватного права.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(м. Чернівці, Україна)

n.getmantseva@chnu.edu.ua

Віталій Вдовічен

доктор юридичних наук, професор,
декан юридичного факультету.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(м. Чернівці, Україна)

v.vdovichen@chnu.edu.ua

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАЙМАНОЇ ПРАЦІ

Сьогодні весь світ перебуває в стані суттєвих суспільних змін, спричинених швидким розширенням цифрової інфраструктури та впровадженням цифрових технологій. В цьому контексті захист прав людини залежить насамперед від здатності правильно усвідомити, як необхідно захищати права людини в цифровому контексті. Такі кроки потребують ретельного осмислення та аналізу, адже процеси цифровізації на багато кроків попереду аніж їх правове врегулювання [3, с.17]. Глобалізація об'єднала народи, ринки і працю, а цифрова революція змінила життя людей» [1]. Як підкреслюється в юридичній літературі, «така категорія прав, як «цифрові права», до теперішнього часу не отримала загального визнання ні в праві, ні в доктрині, в тому числі з огляду на вітчизняний правовий та правозастосовний досвід. Як зауважується, це пов'язано з тим, що проблема пошуку, визначення специфіки основних прав людини (їх змісту та реалізації) в цифровому середовищі виникла порівняно недавно і, можливо, вирішення цього питання – справа найближчого майбутнього» [5, с. 19]. Проте слід зауважити на той факт, що мова йде про регулювання приватних і публічних відносин, що виступають у цифровій формі, за допомогою характерних для них способів регулювання. Відповідно, цифрова форма визначає особливості регулювання приватних і публічних відносин, але не робить ці відносини новими у буквальному сенсі цього слова, що могло б призвести до становлення предмету якоїсь особливої галузі чи інституту цифрового права.

Розвиток цифрової економіки України лише починає набирати обертів, і важливо правильно вибрати напрями його реалізації [4, с.24]. Відповідних напрямків реалізації у сфері цифрових технологій потребують і трудові відносини. Використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя надає трудовим відносинам певної специфіки, яка повинна враховуватися при правовому регулюванні на державному і договірному рівнях. Цифровізація може торкатися всіх елементів трудових відносин: суб'єктів, об'єктів, змісту, способів захисту тощо, однак щоб з'ясувати вплив цифровізації на трудові відносини, потрібно враховувати, повторимося, їх специфіку. У цьому напрямку кардинально змінюється і діяльність держави. Вона поступово перетворюється з суб'єкта соціально-трудових відносин та його головного арбітра, у організатора (плеймейкера). Саме держава вибудовує новий формат соціально-трудових відносин, адекватно реагує на трансформаційні шоки в системі трудових відносин та створює відповідну систему соціального захисту [7, с.125]. Принаймні, так повинно бути.

Проблема забезпечення прав і свобод людини у його цифрових взаєминах із державою полягає у тому, що, з одного боку, законодавче регулювання не повинно стримувати потенціал

цифрових технологій, а з іншого – має забезпечити конституційні права та свободи людини. Держава має дотримуватися і захищати права та свободи людини і громадянина. Адже «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави» (ст.3 Конституції України). Ця конституційна гарантія повною мірою поширюється на права людини, виражені у цифровій формі. Тому й процеси цифровізації суспільних відносин у сфері найманої праці слід оцінювати насамперед з точки зору відповідності інтересам людини-праці, задоволення її потреб, адже саме працююча людина є творцем матеріальних і духовних благ. Відповідно, держава зобов'язана утримуватися від довільного втручання в природні та суспільні процеси та зосередитися на основному своєму завданні: захисті прав і свобод людей -праці, яким можуть загрожувати такі процеси. Про вказане досить часто підкреслюють вчені-трудовики у своїх наукових дослідженнях [6].

За оцінками Світового банку, впровадження цифрових технологій веде до розмивання географічних і фізичних кордонів і відкриває нові перспективи для економічного, соціального та культурного розвитку країн, а також до зростання регіональної і глобальної конкурентоспроможності [8, с.34].

Ринок праці суттєвим чином змінився з переходом до цифрової економіки. Розвиток інформаційних технологій призвів до формування нової соціально-трудової структури, яка характеризується інноваційними формами зайнятості. Наразі відбувається трансформація соціальної структури; стрімкий технологічний прогрес формує нові вимоги до всіх гравців ринку праці; змінюються практики найму працівників; підвищується гнучкість і мобільність; підвищується рівень вимог до освіти. Стрімко розвиваються технологічні інновації, роботизація і штучний інтелект, що істотно перетворюють якість і кількість доступних робочих місць.

Технології здатні полегшити життя, підвищити його продуктивність, якість і тривалість. Технічний прогрес і процеси глобалізації природним чином сприяють виникненню нових форм використання робочої сили, таких як contingent working, тобто непостійної зайнятості. Під цим маються на увазі такі форми праці, які роблять головним принципом кадрової політики різноманітне і максимально гнучке використання робочої сили. Носії людського капіталу отримали новий рівень свободи і можливості для самореалізації, а роботодавці – доступ до інтелектуальних ресурсів усього світу. Цифровий ринок праці сприяє формуванню інноваційної зайнятості [2].

Перехід до нового постіндустріального суспільства, економіки знань, глобального світу, інформатизації призвів до появи і зростання нестандартних моделей зайнятості, що характеризуються такими особливостями, як автономізація, дестандартизація, віртуалізація трудових відносин, зниження частки фізичної праці та підвищення ролі послуг. Сьогодні нестандартні форми зайнятості охоплюють масові прошарки працівників. Залучення працівників до вказаних форм зайнятості дозволяє організаціям економити на утриманні офісних приміщень і допоміжного персоналу, істотно розширити діапазон пошуку нових співробітників з будь-якої точки світу. Однак, не всі підприємства та установи готові до найму віддаленого персоналу, оскільки цей ринок ще не повною мірою структурований та й і не існує на сьогодні універсального та ефективного механізму добору працівників. Стандартна зайнятість перестала бути єдиною у соціально-трудовах відносинах. Відбувається зміна тенденції від постійної зайнятості до тимчасової; від роботи у штаті – до роботи поза штатом; від роботи на основному підприємстві – до роботи у філіалі; від праці на великому підприємстві – до роботи на малому. Слід відзначити, що стандартна зайнятість – це явище, яке є характерним для певного періоду. Такий вид зайнятості більшою мірою пов'язаний з глибинними процесами індустріалізації і в сучасних умовах підтримується не соціально-економічними процесами, а нормативно-правовим регулюванням з боку держави. Стандартна зайнятість сформувала та розвинула діючі в індустріальних країнах колективно-договірне регулювання, соціальне партнерство, трудове законодавство та систему соціального захисту. Проте це не

повинно ставити під загрозу систему колективно-договірного регулювання та соціального партнерства, діяльність яких багато в чому здійснюється в мережі Інтернет, починаючи від проведення загальних зборів і закінчуючи обговоренням проектів локальних правових актів. Можливо, більшість інститутів, в тому числі інститут соціального партнерства, стане більш цифровим у частині інформаційної взаємодії.

Цифровізація поступово змінює характер праці. І справа не тільки полягає у зростанні обсягу дистанційної праці, а й у виникненні відносин, правова природа яких залишається дискусійною: поширення краудворкінгу, роботи, яка організується онлайн за допомогою Інтернет-платформ, які дозволяють всю роботу, або її частину, як результат, передавати через інформаційно-телекомунікаційні мережі.

Використання нових технологій вносить до порядку денного питання безпеки праці працівників, його фізичного і психічного здоров'я. Це не тільки захист персональних даних а й забезпечення інформаційної їх безпеки. На глобальному рівні внаслідок конкуренції вартість праці і безпека праці знижуються. Цифрова зайнятість прискорила ці процеси на основі посилення світової конкуренції в різних сферах діяльності і в інформаційних технологіях (види робіт з текстом і перекладом, з аналізу даних, маркетингу, фінансових послуг та ін.) [9 с.116]. Процес цифровізації виробництва потребуватиме вирішення не тільки технічних, правових, але й етичних проблем, що вимагатиме запровадження нових правил та заборони приймати будь-які рішення лише на підставі обробки інформації без участі працівника. Виплата заробітної плати, інших платежів може проходити не тільки в електронній формі, а й у цифровій валюті. Відповідно, це вимагатиме не лише законодавчого, а й колективно-договірного регулювання. Кадрова документація також стає цифровою. Використання технології блокчейн, електронних ключів та підписів має звести до мінімуму пошук та надання різного роду відомостей, довідок. Проте, запровадження інноваційних технологій у трудову сферу і оформлення їх у правовій сфері не може замінити важливу функцію трудового права – соціальну, яка одночасно формує повагу до цінностей права, закріпленим у ньому саме людиною. Насамперед йдеться про захист трудових прав і свобод працівника, серед основних у яких посідає право на працю, де людина, шляхом працевлаштування отримує нові знання та навички, компетенції для успішної адаптації в умовах запровадження нових технологій, штучного інтелекту в трудову діяльність. Саме з цих позицій повинна бути дотримана так звана «спадщина» у трудовому праві з його історично і закономірно набутими цінностями. Є класика, яка повинна бути збережена, а решта – починає нескінченно модифікуватися, нові технології, штучний інтелект потребують нового кодування, оновлення нормативної бази, внесення змін у доктрину трудового права, а можливо і її суттєвого оновлення.

Отже, можна констатувати, що цифрова економіка веде до трансформації трудових відносин, глибину якої нині неможливо визначити, але необхідно правильно визначити напрямки і механізм їх реалізації з урахуванням специфіки цих відносин. Для сфери правотворчості та правозастосування це означає необхідність розробки та застосування нормативних актів, спрямованих на регулювання відносин у сфері найманої праці з урахуванням їхньої специфічної цифрової форми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Human Development Report 2016. Human Development for Everyone URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf
2. Водянка Л. Д, Харовська А. В. Вплив цифрової економіки на тенденції сучасного ринку праці. URL: <https://www.researchgate.net/profile/VodiankaLiubov/publication/358179025/61fa6fd0007fb504472fb980/INFLUENCE--TRENDS-OF-THE-MODERN-LABOR-MARKET.pdf>

3. Гиляка О. С. Новітні технології та права людини: аналіз деяких критичних проблем цифрової ери. Вісник Національної академії правових наук України. 2023. Т.30. №2. С.15-30. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/gylaka_o._novitni_tehnologiyi_ta_prava_lyudyny_2023_0.pdf
4. Касяненко І. А., Грінько І. М. Реалізація стратегії цифровізації економіки в умовах Індустрії 4.0, міжнародний досвід країн ЄС. «Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут» №21, 2022. С24-33 URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/254838/253900>
5. Петришин О. В., Гиляка О. С. Права людини у цифрову епоху : виклики, загрози та перспективи. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. Т.28. №1. С. 7-35. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/petryshyn_o._v._gylaka_o._s._prava_lyudyny_v_cyfrovu_epohu.pdf
6. Соціально-трудова права і виклики цифровізації: монографія / кол. авт; за ред. Я. В. Симутіної, М. М. Шумила. Київ: Ніка-Центр, 2023. 348 с.
7. Тютюнникова. С. В., Броницька В. В. Соціально-трудова відносини в умовах цифрової економіки. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10230/1/%D0%A1.%20%D0%92.%20%D0%A2%D1%8E%%92.%20%D0%91%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf> С.122-142
8. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Центр Разумкова. 2023. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf
9. Червінська Л. П. Зайнятість на цифрових платформах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2020. № 16(44). С. 113–117.

Наукове видання

**ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ:
ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА ПРИВАТНОПРАВОВІ
І ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ**

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

*24 листопада 2023 року
м. Чернівці*

Комп'ютерна верстка
Технічна редакторка

Осадчук Т. В.
Віщак Ю. С.

Контакти:

*Кафедра приватного права
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Адреса: 58000, м. Чернівці, вул. Університетська, 19
Тел. +38 (0372) 58-47-58
Електронна адреса: privatelawdep@chnu.edu.ua*

Підписано до друку 15.12.2023. Формат 60x84/16.
Електронне видання. Умов.-друк. арк. 19,7.
Обл.-вид. арк. 21,2. Зам. 3-016.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua тел. (0372) 58-48-30

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

UNIWERSYTET
w BIAŁYMSTOKU

Universitatea OVIDIUS din Constanța

umb
UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

THE JOHN PAUL II
CATHOLIC
UNIVERSITY
OF LUBLIN | **KUL** 1918

FACULTY OF LAW,
CANON LAW AND
ADMINISTRATION

